

Джевага Г.В.

**ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К ПРОВЕДЕНИЮ ЗАНЯТИЙ
ВАРИАТИВНЫХ МОДУЛЯ “ТЕХНОЛОГИЯ ПРИРОДНОГО ЗЕМЛЕДЕЛИЯ”**

В статье рассматриваются особенности подготовки будущих учителей технологий в организации в общеобразовательных учебных заведениях исследовательской деятельности по сельскохозяйственному направлению. Обращено внимание на роль учителя во время выполнения учащимися исследовательского проекта.

Ключевые слова: подготовка будущих учителей технологий, исследовательская деятельность учащихся, исследовательность.

Dzhevaga G.V.

**TRAINING OF TEACHERS TECHNOLOGIES FOR THE CLASSES VARIABLE MODULE
“TECHNOLOGY OF NATURAL AGRICULTURE”**

The article reviews the features of future teachers technology to the organization in general education research for agricultural purposes. Attention is paid to the role of the teacher in the performance of students research project.

Key words: training future teachers of technology, research students, research.

УДК 371.132

Дягилева О.С.

**ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ДО РОЗВИТКУ
ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ**

У статті розглядається система підготовки педагогічного колективу до розвитку дослідницьких умінь студентів. Виділенні основні етапи розвитку дослідницьких умінь, їх зміст.

Ключові слова: дослідницькі уміння, етапи розвитку дослідницьких умінь.

У сучасних умовах оновлення системи освіти вищих навчальних закладів особливої актуальності набуває творчий розвиток майбутнього фахівця, його спроможність діяти не тільки у стандартних ситуаціях професійної діяльності, а й знаходити рішення у непередбачених ситуаціях динамічних змін буття, що стосуються і середовища професійної роботи. Виходячи з цього, розвиток дослідницьких умінь майбутніх фахівців набуває особливої актуальності.

Філософські аспекти організації студентської науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах висвітлені у роботах І.Андріаді, В.Андрущенко, Я.Болюбаша, А.Брушлинського, В.Кременя, С.Нікітіна, А.Погрібного.

Інтерес представляє досвід організації студентської науково-дослідної діяльності, що висвітлений у діяльності наукових шкіл А.Баєва, Л.Брильова, В.Гасимова, Д.Зербіно, А.Леонтовича, Н.Логінова та ін.

Різні аспекти формування дослідницьких умінь учителя розкриваються в роботах В.Алфімова, І.Жерносека, М.Князевої, Н.Недодатко та ін.

Питання підготовки вчителя (викладача) до дослідницької роботи розглянуті в роботах В.Борисова, І.Каташинської, К.Макагон, А.Лушнікова, Л.Макарової, Г.Шишкіна та ін.

На важливість залучення педагогічного колективу до дослідницької діяльності і передачу її основ у спільноту тих, хто навчається, наголошував В.О.Сухомлинський: „ Якщо ви хочете, щоб педагогічна робота приносила вчителю радість, щоб повсякденне проведення уроків не перетворилося в нудну, одноманітну повинність, ведіть кожного вчителя на щасливу стежинку дослідження” [1, С.471]. Видатний педагог мав своє бачення методики формування дослідницьких умінь учителя. Важливими компонентами цієї

методики є: творча ініціатива вчителя, дух творчого пошуку, які найкраще розвиваються у спільному з учнями сприйнятті навколишнього світу; прагнення до вдосконалення через самоосвіту та виховання особистісних рис; оволодіння вчителем різними дослідницькими вміннями; створення власної творчої лабораторії вчителя.

Водночас слід зазначити, що, незважаючи на досить значну кількість праць щодо підготовки вчителя до дослідницької діяльності, такий її аспект як розвиток дослідницьких умінь у студентів навчальних закладів I-II рівнів акредитації, а саме морських коледжів, не був у центрі уваги науковців.

Виходячи з цього, нами визначена мета статті: на основі аналізу сутності дослідницьких умінь студентів, розробити та запропонувати етапи їх розвитку викладачами коледжу.

У науковій літературі існує декілька класифікацій дослідницьких умінь, які у своїй основі спираються на функції діяльності (Н.В.Кузьміна, Л.Ф.Спирін, А.І.Щербаков та ін.), на логіку та етапи здійснення дослідницької діяльності (І.Ф.Ісаєв, Н.Яковлева та ін.).

О.Г.Чугайнова виділяє п'ять груп дослідницьких умінь (операційно-гностичні, інформаційно-дослідницькі, конструктивно-проективні, діагностичні та комунікативні), які, на наш погляд, відповідають як функціям, так і логіці дослідницької діяльності, і які взмозі бути основою для формування у студентів коледжів цих умінь.

Операційно-гностичні уміння включають розумові прийоми і операції, вживані в дослідницькій і пізнавальній діяльності: порівняння, аналіз і синтез, абстрагування і узагальнення, висунення гіпотези, зіставлення і узагальнення, та інші розумові операції.

Інформаційні дослідницькі уміння дають можливість працювати з різними джерелами інформації, представляти наочно і конкретно ідеї і результати діяльності у вигляді моделей, схем, графіків та ін.

Конструктивно-проектувальні уміння дозволяють застосовувати прийоми самоорганізації, планування в науково-дослідній або навчально-дослідницькій діяльності, регулювати свої дії у процесі рішення дослідницьких завдань.

Діагностичні уміння дають можливість здійснювати вивчення індивідуальних особливостей тих, хто вчиться, і колективу, їх досягнень і утруднень, проводити експериментальне дослідження, спостерігати і оцінювати факти, події, обробляти емпіричні дані, отримані за допомогою різних способів дослідження.

Комунікативні уміння дозволяють здійснювати спільні дослідження, застосовувати прийоми співпраці в процесі дослідницької діяльності, здійснювати взаємодопомогу, взаємоконтроль, грамотно і обґрунтовано у рамках наукової етики публічно представляти результати індивідуальної і спільної дослідницької діяльності

В основі розвитку дослідницьких умінь мають знаходитися принципи систематичності, науковості, зв'язку з досвідом життя та практики. Саме ці принципи вимагають визначення та обґрунтування етапів їх розвитку педагогічним колективом коледжу. При цьому слід зазначити, що важливу роль у результативності розвитку дослідницьких умінь має мотивація як викладачів, так і студентів до здійснення науково-дослідницьких робіт. Репродуктивний тип навчання, нескоординованість зусиль учасників педагогічного колективу негативно впливають на результативність дослідницької діяльності як в цілому усього педагогічного колективу, так і окремого студента-дослідника.

Тому визначення етапів залучення до дослідницької діяльності педагогічного колективу з подальшим розвитком дослідницьких умінь у студентів коледжу стало важливим завданням науково-методичної роботи керівництва.

О.Г.Чугайнова пов'язує етапи з періодами навчання студентів (1 курс, 2 курс та інші). Наша позиція щодо визначення етапів базується на створенні такого науково-методичного середовища у навчальному закладі, в якому дослідницька діяльність викладачів спонукає, мотивує студентів до пошуку рішень у власно визначених наукових проблемах, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю.

Нами виділені наступні етапи:

– Перший – мотиваційний. Виявлення студентів, бажаючих займатися науково-дослідницькою діяльністю. Викладач різних за спрямованістю предметів у процесі індивідуальної бесіди, яка має діагностичний характер, виявляє інтереси студентів, спонукає їх до визначення проблем, що існують у спорідненій з предметом галузі науки, допомагає у формулюванні теми дослідження, визначає разом зі студентом коло питань, які необхідно вирішити, дає консультації щодо підбору необхідної літератури. На цьому етапі розвиваються вміння щодо формулювання теми, обґрунтування її доцільності.

– Другий етап. Створення міні-співтовариств. Після обговорення актуальності теми у групі, викладач разом зі студентом заохочують 3-4 студентів групи до співтворчості. Разом із викладачем студенти розробляють програму здійснення дослідження, отримують знання щодо опрацювання наукових джерел, обговорюють доцільність виконання запланованих аспектів дослідження, проєктують результати. Саме на цьому етапі формуються уміння і навички пошуку та аналізу наукової літератури, осмислюється практика майбутньої професійної діяльності.

– Третій етап. Самопрезентаційний. Студентам надається можливість викласти хід наукового пошуку, звернутися до студентів інших співтворчих мінітовариств щодо подальшого розвитку наукової думки, визначення питань, що не увійшли у коло дослідження. Використання на цьому етапі таких методів як мозговий штурм, акваріум, кейс тощо залучає всю студентську групу до наукової діяльності. Студенти розвивають такі вміння дослідницької діяльності як абстрагування і узагальнення, висування гіпотези, зіставлення та узагальнення. Викладач пропонує для зручності подальшого наукового пошуку схематично фіксувати отримані результати, через моделювання прогнозувати результат. Результатом зазначеного етапу стає виступ з доповіддю, обговорення позитивних надбань дослідницької роботи. Важливим компонентом виступу є комп'ютерна презентація.

– Четвертий етап присвячений аналізу та самоаналізу дослідницької діяльності студентів. Під час самоаналізу студенти відповідають на питання:

Що спонукало мене до дослідження?

Що я дізнався, досліджуючи праці інших вчених?

Як дослідження пов'язане із моєю подальшою професійною працею?

Які аспекти мого дослідження потребують подальшого вивчення?

Яку допомогу я отримав від викладачів, студентів під час роботи?

Як моє дослідження пов'язане з іншими дослідженнями студентів?

Відповідаючи на зазначені питання та аналізуючи виступи щодо презентації наукової роботи викладачів та інших студентів, автори наукових робіт отримують практику спілкування з аудиторією, мають можливість аргументовано відстоювати власну позицію, думку, зіставляти її з думками інших. Це дає поштовх до подальшої роботи, вдосконалення дослідницьких умінь.

Розроблені етапи діяльності педагогічного колективу коледжу до розвитку дослідницьких умінь студентів дозволяють не тільки структурно уявити спектр дослідницьких умінь, а й планувати роботу щодо їх формування. До найбільш суттєвих дослідницьких умінь студентів нами віднесені: вміння планувати дослідницьку роботу; передбачати її результати; використовувати різні джерела наукової інформації; аналізувати, зіставляти факти; аргументовувати власну позицію; самостійно приймати рішення; співпрацювати з іншими учасниками дослідницьких проєктів та викладачами як компетентними консультантами; публічно захищати власні надбання; адекватно оцінювати себе та інших.

Отже, підготовка педагогічного колективу до розвитку науково-дослідницьких умінь студентів коледжів є актуальною потребою і завданням ВНЗ. Одним із можливих варіантів його організації є створення такого науково-дослідницького середовища, яке базується на чіткій структурі, що передбачає поетапне формування знань та умінь дослідницької діяльності, співпрацю викладачів і студентів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи. Бесіда третя // Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах. – К.: Рад. шк., 1977. – Т.4. – С.471.
2. Чугайнова О.Г. Классификация исследовательских умений и этапы их формирования у будущих педагогов. Материалы научно-практической конференции VII Знаменские чтения “Актуальные проблемы образования и науки” СурГПУ, 2008. Режим доступа: <http://molod.eduhmao.ru/info/1/3692/>

Дягилева А.С.

ПОДГОТОВКА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕКТИВА К РАЗВИТИЮ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖЕЙ

В статье рассматривается система подготовки педагогического коллектива к развитию исследовательских умений студентов. выделены основные этапы развития исследовательских умений, их содержание.

Ключевые слова: исследовательские умения, этапы развития исследовательских умений.

Diaghileva O.S

TRAIN TEACHING STAFF TO RESEARCH SKILLS DEVELOPMENT COLLEGE STUDENTS

In the article the system of training of teaching staff to develop research skills of students. Highlighting the main stages in the development of research skills, their content.

Key words: research skills, stages of development research.

УДК 37.013.77

Єлькіна В.В.

КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ПРАКТИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається значення когнітивних компонентів у структурі практичної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, когнітивний компонент, освіта, практична готовність, емпатія.

Проблема практичної готовності майбутніх педагогічних працівників до професійної діяльності – одна з центральних в теорії та практиці педагогічної та психологічної науки.

Дослідники, що аналізують сьогодні стан системи освіти, приходять до обґрунтованих висновків про кризовий стан підготовки педагогів. Симптоми цієї кризи виявляються в тому, що рівень підготовленості випускників вищих навчальних закладів не відповідає процесам, які відбуваються в нашій країні, і світовим стандартам. Практична професійна підготовка не орієнтована на якісні показники, нові принципи і технології навчання, спостерігається розрив між загальнокультурним і професійним компонентами в навчанні, що не забезпечує формування професійної культури педагога, його готовності до педагогічної творчості і співпраці з учнями [7, 11].

Проблема практичної готовності випускників до педагогічної діяльності особливо гостро стоїть у вузах, так як студенти-випускники повинні бути не тільки висококваліфікованими фахівцями у творчій сфері, але і педагогічно та психологічно грамотними вчителями-наставниками.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування когнітивного компонента практичної готовності до педагогічної діяльності. Для характеристики когнітивного компонента практичної готовності до педагогічної діяльності з теоретичних позицій слід, перш за все, розглянути різні підходи до трактування поняття “готовність” в педагогічній науці.